Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2025. Т. 52. С. 25-34

Modern Historical and Political Issues. 2025. Vol. 52. pp. 25-34

УДК 327.3:341.2(4-191.2)«2022/…» https://doi.org/10.31861/mhpi2025.52.25-34

Микита Дрогозюк[1]

Трансформація зовнішньої політики країн Вишеградської групи в умовах російсько-української війни

У статті досліджується трансформація політичних орієнтирів та стратегічних пріоритетів країн Вишеградської групи (Польщі, Чехії, Словаччини та Угорщини) у контексті російсько-української війни. Основну увагу приділено аналізу впливу воєнної агресії Російської Федерації проти України, розпочатої у 2014 році, на внутрішньополітичну динаміку держав Вишеградської четвірки (В4), їхні зовнішньополітичні курси та позиції у межах Європейського Союзу і НАТО. Показано, як війна зруйнувала попередні підвалини солідарності у межах Вишеградського формату, спричинила радикалізацію політичних еліт та загострила розбіжності між проєвропейськими й проросійськими орієнтаціями окремих урядів. Особлива увага приділяється Словаччині та Угорщині як країнам, що демонструють схильність до проросійського дискурсу, а також Польщі та Чехії, які залишаються стрижнем європейської безпекової підтримки України. Простежено, як зміни у структурі енергетичних залежностей, процесах голосування в ЄС, оборонній політиці та суспільних настроях В4 відображають загальну еволюцію регіональної архітектури безпеки. Доведено, що війна стала чинником переосмислення не лише геополітичної ролі Вишеградської групи, а й засад її існування як субрегіонального об'єднання.

Ключові слова: Вишеградська група, Україна, Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина, ЄС, НАТО, зовнішня політика, європейська інтеграція, стратегічні пріоритети, російсько-українська війна.

Mykyta Drohozyuk[1]

Transformation of the Visegrad Group Under the Conditions of the Russian-Ukrainian War

The article analyses the transformation of the Visegrad Group's (V4) foreign policy under the conditions of Russia's war against Ukraine, emphasising how the conflict has exposed the limitations of the V4 as a coherent regional actor. The study demonstrates that the escalation of Russian aggression since 2014, and especially the full-scale invasion of 2022, deepened existing divisions within the group and reshaped the strategic behaviour of its member states. Poland and the Czech Republic adopted pronounced pro-European and pro-Ukrainian positions, supporting sanctions, strengthening cooperation within NATO, and promoting a consolidated European response to the security crisis. By contrast, Hungary and, increasingly, Slovakia relied on narratives of strategic pragmatism, prioritising national economic interests, sustaining energy dependence on Russia, and expressing reservations regarding military assistance to Ukraine. These divergent approaches significantly weakened the collective capacity of the V4 to formulate shared positions on security, energy, and EU policy.

The analysis also highlights how domestic political shifts, public opinion polarisation, and the spread of disinformation influenced foreign policy orientations across the region. While Warsaw and

[1] Аспірант кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.
PhD student, Department of International Relations and Public Communications, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine.
E-mail: drohoziuk.mykyta@chnu.edu.ua; https://orcid.org/0009-0002-5463-5207.

© 2025 Mykyta Drohozyuk. Published by Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (CC BY 4.0).

Prague framed the war as a fundamental threat to European stability, Budapest and Bratislava articulated more ambivalent security perceptions shaped by populist discourse. As a result, the Visegrad format experienced an identity crisis, gradually losing its previous role as a coordinated platform of Central European cooperation. At the same time, Ukraine emerged as a central factor redefining the strategic landscape of the region, revealing both the potential and the limitations of subregional solidarity within the V4.

Keywords: Visegrad Group, Ukraine, Poland, Hungary, Czech Republic, Slovakia, EU, NATO, foreign policy, European integration, strategic priorities, Russian-Ukrainian war.

Постановка наукової проблеми та її значення. Вишеградська група (В4), створена на початку 1990-х як формат співпраці чотирьох країн Центральної Європи Польщі, Чехії, Словаччини та Угорщини мала на меті сприяти євроатлантичній інтеграції, зміцненню демократичних інститутів і формуванню регіональної солідарності[2]. Однак події останнього десятиліття, передусім російська агресія проти України, виявили глибоку неоднорідність політичних орієнтацій держав В4. Війна не лише поставила під сумнів їхню єдність, а й трансформувала саму логіку існування групи як регіонального інструмента впливу в Європейському Союзі[3].

Від початку анексії Криму у 2014 р. позиції країн Вишеграду щодо Росії та України почали розходитися. Польща стала одним із найактивніших прихильників санкційної політики ЄС, тоді як Угорщина та Словаччина дедалі частіше виступали за «баланс» між Москвою та Брюсселем[4]. Повномасштабна війна 2022 року лише поглибила ці розбіжності. Угорщина, очолювана урядом Віктора Орбана, відмовилася постачати зброю Україні, посилаючись на «національні інтереси», тоді як Польща перетворилася на головного логістичного та політичного партнера Києва[5].

Таким чином, проблема, що розглядається у статті, полягає у виявленні напрямів трансформації зовнішньої політики країн Вишеградської групи під впливом російсько-української війни, а також у визначенні того, чи зберігає В4 потенціал як субрегіональний безпековий та політичний формат.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Дослідження спирається на широку джерельну базу, що охоплює як наукові публікації, так і аналітичні матеріали провідних центрів[6]. Українські автори Марчук М., Круглюк І., Савельєв Є., Куриляк В., Лизун М. та Ліщинський І.[7] висвітлюють Вишеградську групу переважно крізь призму інтеграційних процесів і зовнішньоекономічного співробітництва, тоді як зарубіжні дослідники Джункос А., Пратт С.,

[2] Костіна І. (2024). У Вишеградській четвірці чехи найменше підтримують швидкий вступ України в ЄС. *Європейська Правда.* 28 червня. Доступно за: https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/06/28/7189119/ (Дата перегляду 21.08.2025); Княжицький М. (2023). Вишеградська група – це минуле, чи також і майбутнє? *Главком.* 6 вересня. Доступно за: https://glavcom.ua/columns/mknyazhitsky/vishehradska-hrupatse-minule-chi-takozh-i-majbutnje-954691.html (Дата перегляду 14.08.2025).

[3] Juncos A. & Pratt S. (2025). A pragmatist theory of power: understanding the EU's transformation and security response to Russia's war in Ukraine. *Comparative European Politics*. Vol. 23, pp. 652-670. https://doi.org/10.1057/s41295-025-00417-8.

[4] Baranowski M. (2024). Forces of energy welfare in Central Europe: The Russian war in Ukraine as a game changer. *Hungarian Geographical Bulletin.* 73(1). 89-101. https://doi.org/10.15201/hungeobull.73.1.6.

[5] Iwański T. & Sadecki A. (2018). Ukraine–Hungary: the intensifying dispute over the Hungarian minority's rights. *OSW Commentary*. № 280. Available from: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2018-08-14/ukraine-hungary-intensifying-dispute-over-hungarian-0 (Accessed 29 August 2025).

[6] Fawn R. & Drobysh I. (2023). Visegrad and Ukraine since Maidan 2013–2014 and the Russian Invasion of 2022. *Europe-Asia Studies*. 2023. Vol. 75. No. 10, pp. 1–25. https://doi.org/10.1080/09668136.2023.2197180; Višňovský R. (2020). Visegrad Group and Relations with Russia, Vestnik RUDN. *International Relations*. 20(2), pp. 347-355. https://doi.org/10.22363/2313-0660-2020-20-2-347-355.

[7] Марчук М. & Круглюк І. (2025). Європейська безпека в контексті російсько-української війни: глобальний і регіональний виміри. *Вісник Прикарпатського університету.* Серія: Політологія. № 21, с. 178-185. https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-21-21; Савельєв Є. В., Куриляк В. Є., Лизун М. В., Ліщинський І. О. (2019). Концепція «Вишеградська четвірка + Україна»: реальність і перспективи. *Вісник економічної науки України*. № 1 (36), с. 115–121. Доступно за: https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/151649 (Дата перегляду 27.08.2025).

Каніок П. та Глоушек В. аналізують її як політичний феномен, що переживає «кризу ідентичності»[8].

Окремі публікації таких авторів як Гебда В., Мішик М., Жук Пьотр та Жук Павел розглядають вплив війни на енергетичну безпеку регіону[9], Дембєц К., Іванський Т. та Садецький А. описують питання політичної радикалізації в Угорщині та Словаччині[10], а Гельвіг Н., Ратті Л. – нові конфігурації співпраці у межах ЄС і НАТО[11]. Важливим джерелом стали аналітичні звіти OSW, CEPA та Jamestown Foundation, які фіксують внутрішні зсуви у позиціях В4 щодо України.

Таким чином, джерельна база дозволяє комплексно простежити як еволюцію національних стратегій держав Вишеградської четвірки, так і загальну тенденцію поступового віддалення від спільної зовнішньополітичної лінії.

Метою даного дослідження є з'ясування особливостей політичної та інституційної трансформації зовнішньої політики країн Вишеградської групи у контексті російсько-української війни 2014–2025 рр.

Відповідно до визначеної мети, дослідження передбачає виконання низки завдань, що дозволяють комплексно охопити політичні, безпекові й інституційні трансформації у межах Вишеградської групи в умовах російсько-української війни. Зокрема, у статті поставлено такі **завдання**: проаналізувати еволюцію зовнішньополітичних підходів країн Вишеградської групи у 2014–2025 рр.; оцінити вплив енергетичної залежності, внутрішньополітичних трансформацій і суспільних настроїв на формування різних стратегічних моделей поведінки Польщі, Чехії, Словаччини та Угорщини; дослідити динаміку двосторонніх відносин держав Вишеградської групи з Україною у 2014–2025 рр., окресливши ключові сфери співпраці, а також чинники напруженості та політичних дисбалансів; проаналізувати трансформацію Вишеградської групи як субрегіонального політичного формату та оцінити перспективи її подальшої ефективності в умовах зміненого європейського безпекового середовища.

Методологічну основу статті становлять принципи політичного реалізму та конструктивізму, що дозволяють поєднати аналіз об'єктивних інтересів держав із дослідженням ролі політичних ідентичностей. Використано методи порівняльного аналізу, історико-політичного синтезу, контент-аналізу офіційних заяв урядів В4 і рішень інституцій ЄС[12]. Також застосовано системний підхід для виявлення взаємозв'язку між внутрішніми політичними процесами та зовнішньополітичними орієнтирами держав регіону. Застосування комплексного методологічного підходу дозволяє синтезувати емпіричні дані й аналітичні висновки, що забезпечує всебічне розуміння трансформації Вишеградської групи в умовах тривалої війни в Європі.

Виклад основного матеріалу. На початку 2010-х років Вишеградська група вважалася однією з найуспішніших моделей субрегіональної інтеграції в Центральній Європі. Її країни Польща, Чехія, Словаччина та Угорщина спільно координували політику у сфері євроінтеграції, безпеки та економіки, прагнучи посилити голос регіону в структурах ЄС[13].

[8] Juncos A. & Pratt S. (2025). Вказ. праця.; Kaniok P. & Hloušek V. (2025). Visegrad Four as an institution in times of EU crises. *European Politics and Society*. https://doi.org/10.1080/23745118.2025.2488815.

[9] Hebda W. & Mišík M. (2024). In Search of Energy Security: Nuclear Energy Development in the Visegrad Group Countries. *Energies*. 17(21), p. 5390. https://doi.org/10.3390/en17215390; Żuk Piotr & Żuk Paweł (2022). Prosumers in action: the analysis of social determinants of photovoltaic development and prosumer strategies in Poland. *International Journal of Energy Economics and Policy* 12 (4), pp. 294-306. https://doi.org/10.32479/ijeep.13124.

[10] Dębiec K. (2022). Slovakia: Strategic Dilemmas Following the Russian Invasion of Ukraine. *OSW Commentary*. No. 445. Available from: https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/OSW_Commentary_445.pdf (Accessed 24 August 2025); Iwański T. & Sadecki A. (2018). Вказ. праця.

[11] Helwig N. (2023). Culture shock: The EU's foreign and security policy and the challenges of the European Zeitenwende. *Z Politikwiss*, 33, pp. 487–497. https://doi.org/10.1007/s41358-023-00352-8; Ratti L. (2023). NATO and the CSDP after the Ukraine War: The End of European Strategic Autonomy? *Canadian Journal of European and Russian Studies*. 16(2), pp. 73–89. https://doi.org/10.22215/cjers.v16i2.4150.

[12] Ratti L. (2023). Вказ. пр., с. 75-78.

[13] Višňovský R. (2020). Вказ. пр., с. 349–351.

Однак анексія Криму Росією у 2014 р. стала переломним моментом. Польща та Чехія відреагували різко, вимагаючи санкцій і посилення східного флангу НАТО[14]. Натомість уряди Угорщини й Словаччини зайняли більш обережну позицію, посилаючись на «потребу діалогу» з Москвою. Уже тоді проявилися різні безпекові парадигми: Польща розглядала Росію як пряму загрозу, тоді як Будапешт і Братислава – як джерело енергоресурсів і економічних вигод[15].

Це призвело до поступового охолодження взаємодії в межах В4 – спільні декларації втратили стратегічну вагу, а формат саміту дедалі частіше перетворювався на дипломатичний ритуал[16].

Енергетика стала однією з ключових сфер, де війна виявила розрив між політикою солідарності та прагматизмом. Польща після 2014 р. активно диверсифікувала поставки газу, будуючи LNG-термінали та підтримуючи проєкти «Балтік пайп»[17]. Угорщина ж, навпаки, укріпила зв'язки з «Газпромом», підписавши нові контракти 2021 р. і виступаючи проти ембарго на російські енергоносії[18].

Словаччина намагалася балансувати – уряд Фіцо 2016–2020 рр. визнавав необхідність диверсифікації, але фактично зберігав енергетичну залежність від російських постачань[19]. Чехія, зі свого боку, зробила ставку на відновлювані джерела й підтримку енергетичного переходу в межах ЄС, що посилило її зв'язок із німецьким ринком[20].

Після 2022 р. енергетична політика стала лакмусовим папірцем геополітичних симпатій – країн, які швидше відмовлялися від російського газу, демонстрували більшу солідарність з Україною й підтримку санкцій. Угорщина та частково Словаччина, натомість, обґрунтовували свою позицію «захистом національних інтересів»[21].

Усі країни В4 зазнали певної політичної турбулентності після 2014 р. У Польщі консервативна партія «Право і справедливість» використала загрозу з боку Росії як ключовий аргумент для зміцнення оборонного курсу, збільшення військових витрат і формування власної оборонної промисловості[22]. Чехія після обрання Мілоша Земана демонструвала амбівалентність у ставленні до Росії, однак після 2022 р. відбулася чітка переорієнтація на підтримку України та проєвропейські цінності[23].

Словаччина стала особливим випадком. Популістська риторика Роберта Фіцо, що повернувся до влади у 2023 р., знову відкрила канал проросійських наративів, які легітимізувалися гаслом «нейтралітету»[24]. При цьому громадська думка залишалася розділеною: за опитуваннями, до 40% словаків підтримували «мир за будь-яку ціну», включно з поступками Україні[25].

Угорщина послідовно культивувала образ «суверенної держави», що протистоїть «диктату Брюсселя», використовуючи тему війни як інструмент внутрішньої мобілізації[26]. Це сприяло радикалізації суспільного дискурсу і посиленню антиукраїнських меседжів у державних медіа.

Вишеградські країни історично виступали рушіями європейської інтеграції, проте після 2015 р. почали позиціонувати себе як «альтернативний голос» у межах ЄС. Протистояння між Варшавою та Брюсселем через судову реформу, а також між Будапештом і Єврокомісією через корупційні скандали створили враження «Центральноєвропейського спротиву»[27].

---

[14] Helwig N. (2023). Вказ. пр., с. 490.
[15] Baranowski M. (2024). Вказ. пр., с. 92-94.
[16] Juncos A. & Pratt S. (2025). Вказ. пр., с. 368.
[17] Żuk Piotr & Żuk Paweł (2022). Вказ. пр., с. 301.
[18] Iwański T. & Sadecki A. (2018). Вказ. пр.
[19] Guennoun Y. (2025). The Visegrád Group and the War in Ukraine: From Veto Bloc to Void. *Politics & Security*. 13(3), pp. 37-39.
[20] Baranowski M. (2024). Вказ. пр., с. 98.
[21] Dębiec K. (2022). Вказ. пр.
[22] Cieślak E. (2024). Armed Forces of the Republic of Poland in NATO. Reflections from a perspective of a quarter of a century. *Bezpieczeństwo Narodowe.* 44(1), pp. 67-69.
[23] Fawn R. & Drobysh I. (2023). Вказ. пр., с. 6–7.
[24] Dębiec K. (2022). Вказ. пр.
[25] Корнійчук М. & Матвійчук А. (2023). Держави Вишеградської групи в умовах нових безпекових викликів внаслідок російсько-української війни. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 11, с. 84.
[26] Iwański T. & Sadecki A. (2018). Вказ. пр.
[27] Kaniok P. & Hloušek V. (2025). Вказ. пр., с. 7–8.

Попри це, саме Польща після 2022 р. стала ініціатором нового типу «європейського фронтлідерства», активно просуваючи допомогу Україні на рівні ЄС і НАТО[28]. Чехія, у свою чергу, забезпечувала значну військову підтримку, а уряд Фіали наголошував, що без перемоги України неможлива безпека Європи.

Словаччина та Угорщина нерідко блокували колективні рішення, що стосувалися постачання зброї чи розширення санкцій[29]. Це спричинило певну ізоляцію їх у межах альянсу й стимулювало формування «коаліцій охочих» – нових неформальних груп держав ЄС, які обходять вето через двосторонні механізми[30].

НАТО, навпаки, зуміло втримати єдність. Для країн В4 участь у східному фланзі стала не лише питанням безпеки, а й символом належності до колективної оборонної системи. Польща наростила військову присутність, приймаючи нові сили США, тоді як Словаччина дозволила розміщення місій НАТО, попри політичні суперечки[31].

Відносини України з країнами В4 у 2014–2022 рр. розвивалися нерівномірно. Польща зберігала роль ключового партнера, підтримуючи санкції, реформи та інтеграційні ініціативи Києва[32]. Чехія посилила політичні контакти, особливо після 2022 р., коли стала центром постачання важкого озброєння та гуманітарної допомоги[33].

Словаччина до 2020 р. проводила помірковану політику підтримки, проте уряд Ігоря Матовича (2020–2021 рр.) почав відвертатися від Києва через тиск проросійських груп усередині країни[34]. Після 2023 р. курс Фіцо лише закріпив цю тенденцію.

Угорщина залишалася найскладнішим партнером. Питання прав угорської меншини на Закарпатті стало постійним подразником у двосторонніх відносинах[35]. Після 2022 р. Будапешт блокував низку рішень ЄС щодо військової допомоги Україні, що сприймалося Києвом як прояв проросійської лояльності.

Разом з тим, усі країни Вишеградської четвірки (навіть Угорщина) формально підтримали суверенітет і територіальну цілісність України, визнавши анексію Криму порушенням міжнародного права. Це свідчить про подвійність їхньої політики: декларативна підтримка супроводжується прагматичними обмеженнями.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 р. стало каталізатором найглибшої кризи Вишеградської групи від часу її створення. Єдиний безпековий простір Центральної Європи розділився на два умовні табори: «активна підтримка» (Польща, Чехія) та «прагматичне дистанціювання» (Угорщина, Словаччина).

Польща фактично перетворилася на форпост західної підтримки України, прийнявши понад 3 млн. біженців, створивши канали логістичного постачання зброї, боєприпасів і техніки, а також лобіюючи посилення санкційного тиску на Росію[36]. Варшава розглядала війну як екзистенційну загрозу для безпеки Європи, а тому здійснила масштабне переозброєння – закупівлю танків K2, літаків FA-50, систем HIMARS[37]. Це зробило Польщу новим центром тяжіння східноєвропейської безпеки.

Чехія, очолювана урядом Петра Фіали, демонструвала високий рівень політичної стабільності та солідарності з Україною. Прага активно підтримувала санкції, передавала

[28] Helwig N. (2023). Вказ. пр., с. 491-492.
[29] Ratti L. (2023). Вказ. пр., с. 80-82.
[30] Marcinkowski T., Sikorski J., Vomlela L. (2024). The sense of security in the face of the war in Ukraine. Comparative study of Poland and the Czech Republic. *Eastern Journal of European Studies*. 15 (SI), pp. 301-303.
[31] Ušiak J. (2024). Navigating new waters: Russian military aggression on Ukraine and effects on the Visegrad Group (V4). *UNISCI Journal*. No. 66 (2024), pp. 10-12.
[32] Оберенко О. (2024). Яка роль Польщі в інтеграції України до ЄС? Підсумки XVI Форуму «Україна-Польща». *Відродження.* 25 червня. Доступно за: https://www.irf.ua/yaka-rol-polshhi-v-integracziyi-ukrayiny-do-yes-pidsumky-xvi-forumu-ukrayina-polshha/ (Дата перегляду 06.08.2025).
[33] Марчук М. & Круглюк І. (2025). Вказ. пр., с. 180.
[34] Корнійчук М. & Матвійчук А. (2023). Вказ. пр., с. 87.
[35] Iwański T. & Sadecki A. (2018). Вказ. пр.
[36] Helwig N. (2023). Вказ. пр., с. 494.
[37] Gotkowska J. & Maślanka Ł. (2025). A Strategy for Europe from National Perspectives: Poland. *German Council on Foreign Relations (DGAP) Memo*. No. 23. (March 2025). Berlin. Available from: https://www.dgap.org/en/research/publications/strategy-europe-national-perspectives-poland (Accessed 28 August 2025).

озброєння, надавала притулок українським переселенцям і стала однією з перших країн, де уряд офіційно визначив перемогу України як «ключову передумову стабільності ЄС»[38].

Натомість Угорщина та Словаччина стали уособленням іншого підходу – «нейтрального популізму». Орбан продовжував критикувати санкції, звинувачуючи ЄС у «самоізоляції» від дешевих російських енергоресурсів[39]. Його політика балансування між Брюсселем і Москвою дедалі більше сприймалася як антисолідарна.

Словаччина після повернення до влади Роберта Фіцо у 2023 р. різко змінила курс. Новий уряд призупинив постачання зброї Україні, виступив за «мирні переговори» з Росією, а державні медіа почали відтворювати антизахідну риторику. Водночас, країна залишалася членом НАТО, отримувала фінансування з фондів ЄС і не блокувала рішення Альянсу. Такий подвійний дискурс став типовим для словацької зовнішньої політики[40].

Після початку повномасштабної війни Вишеградська група втратила стратегічну суб'єктність у межах Європейського Союзу. Якщо у 2010-х роках вона виступала як «консервативна альтернатива» західноєвропейському лібералізму, то у 2022–2025 рр. виявилася роз'єднаною. Польща та Чехія інтегрувалися у неформальну «Балтійсько-Скандинавсько-Центральноєвропейську коаліцію», співпрацюючи з Литвою, Латвією, Естонією та країнами Півночі[41]. Ця співпраця стала новим осередком формування політики східного флангу ЄС і НАТО. Угорщина натомість дедалі більше ізолювалася у Брюсселі через блокування санкцій і корупційні звинувачення. Її позиція спричинила призупинення частини фінансування з європейських фондів[42]. Словаччина намагалася балансувати, але в політичному сенсі тяжіла до угорської риторики.

Внутрішня динаміка Вишеградської групи у цей період характеризувалася зменшенням кількості спільних заяв і відсутністю єдиної позиції з ключових питань – санкцій, оборони, енергетики, розширення ЄС. Офіційні саміти дедалі частіше закінчувалися деклараціями без конкретних рішень, що свідчить про втрату функціональності формату В4.

Разом з тим, Вишеградська ідея не зникла повністю. Вона продовжує існувати як символ геополітичної ідентичності Центральної Європи, хоч і у фрагментованій формі. Польща та Чехія сприймають цей формат як «інструмент діалогу», тоді як Угорщина та Словаччина – як «майданчик для демонстрації суверенності»[43].

Після 2022 року енергетичний вимір став визначальним чинником для формування нових політик у регіоні. Польща й Чехія майже повністю позбулися залежності від російських поставок, переорієнтувавшись на норвезький, американський і катарський газ. Це створило передумови для формування нового північного енергетичного простору, що базується на LNG-терміналах і спільних трубопровідних мережах[44]. Словаччина та Угорщина, навпаки, зберегли контракти з «Газпромом». Угорський уряд виправдовував це економічною вигодою, але насправді енергетична залежність перетворилася на інструмент політичного тиску з боку Москви[45]. Водночас, економічні показники Польщі та Чехії демонстрували зростання, зокрема завдяки релокації українського бізнесу, збільшенню виробництва зброї та підтримці відновлювальних технологій[46]. Словаччина ж переживала інфляційний шок і енергетичну кризу, що посилювало соціальний популізм у політиці.

Війна спричинила істотну поляризацію суспільної думки. У Польщі переважна більшість громадян підтримувала Україну, вбачаючи у війні боротьбу за спільну безпеку Європи[47]. У Чехії підтримка також була стабільною – понад 70% населення схвалювали постачання зброї Києву[48]. Словаччина та Угорщина відзначалися високим рівнем проросійських наративів у

[38] Fawn R. & Drobysh I. (2023). Вказ. пр., с. 8-9.
[39] Dębiec K. (2022). Вказ. пр.
[40] Guennoun Y. (2025). Вказ. пр., с. 41.
[41] Marcinkowski T., Sikorski J., Vomlela L. (2024). Вказ. пр., с. 10.
[42] Juncos A. & Pratt S. (2025). Вказ. пр., с. 370.
[43] Kaniok P. & Hloušek V. (2025). Вказ. пр., с. 9.
[44] Żuk Piotr & Żuk Paweł (2022). Вказ. пр., с. 302.
[45] Dębiec K. (2022). Вказ. пр.
[46] Марчук М., Круглюк І. (2025). Вказ. пр., с. 181-182.
[47] Оберенко О. Вказ. пр.
[48] Fawn R. & Drobysh I. (2023). Вказ. пр., с. 10.

медіа, що було наслідком тривалої дезінформаційної діяльності Москви та внутрішньополітичної толерантності до таких меседжів[49]. Цей фактор підривав довіру до ЄС і сприяв виборчій радикалізації.

Зміна інформаційного супроводу війни стала одним із найсерйозніших викликів для солідарності В4. На противагу цьому, Польща та Чехія створили нові комунікаційні стратегії, спрямовані на боротьбу з дезінформацією та посилення медіаграмотності, що позитивно вплинуло на політичну стабільність і підтримку України[50].

Після 2022 року НАТО розпочало масштабну переоцінку ролі Центральної Європи. Польща стала ключовим хабом логістики Альянсу, Словаччина – тиловим районом, Чехія – виробничим центром для оборонної промисловості, тоді як Угорщина залишалася «слабкою ланкою» східного флангу[51].

Регіон отримав безпрецедентні інвестиції у військову інфраструктуру, а Варшава фактично перебрала на себе роль координатора східного напрямку безпеки. Це означає, що Вишеградська група втратила безпекову автономію, ставши частиною ширшої системи Балто-Чорноморської співпраці[52]. Попри внутрішні суперечності, НАТО зуміло втримати країни Вишеградської групи у спільному полі безпеки. Війна довела, що регіональні союзи без чіткого зовнішнього патрона (як у випадку з ЄС або НАТО) вразливі до внутрішніх політичних зламів і впливу третіх держав.

Висновки. Російсько-українська війна стала ключовим каталізатором глибокої політичної, безпекової та ідентифікаційної трансформації Вишеградської групи. Від моменту її утворення у 1991 р. В4 символізувала успішну модель субрегіональної співпраці, однак події 2014–2025 рр. показали, що її внутрішня єдність значною мірою була побудована на зовнішніх орієнтирах і спільній меті – вступі до ЄС і НАТО. Після досягнення цих цілей, особливо в умовах війни, виникли глибокі відмінності у стратегічних підходах держав-членів щодо своєї зовнішньої політики.

По-перше, польсько-чеська вісь стала головним осередком підтримки України, оборонної модернізації та збереження трансатлантичної єдності. Обидві держави довели, що активна позиція у протидії агресії РФ не лише підвищує їхній міжнародний статус, але й зміцнює національну безпеку.

По-друге, Словаччина та Угорщина продемонстрували зворотний тренд – посилення прагматичного популізму, проросійської риторики й антиєвропейського дискурсу. Це стало наслідком внутрішньополітичних процесів, маніпуляцій громадською думкою й економічної залежності від російських енергоносіїв.

По-третє, війна оголила кризу ідентичності Вишеградської групи. Формат, який колись був платформою інтеграції, перетворився на майданчик конфронтації інтересів. Відсутність спільних позицій у питаннях санкцій, енергетики чи військової допомоги зумовила втрату довіри до В4 з боку ЄС і НАТО.

По-четверте, саме Європейський Союз і НАТО стали головними чинниками, що утримали держави Вишеграду у спільному безпековому просторі. Польща й Чехія інтегрувалися в нові формати східноєвропейської співпраці, тоді як Угорщина та Словаччина дедалі частіше діяли в рамках «м'якого опору» європейському консенсусу.

По-п'яте, війна спричинила переосмислення ролі України у регіоні. З об'єкта політики Вишеградської групи вона перетворилася на самостійного суб'єкта, який суттєво впливає на формування порядку денного Центральної Європи. Україна стала фактором, що виявив межі регіональної солідарності та визначив, хто є справжнім союзником у боротьбі за безпеку.

Отже, трансформація зовнішньої політики країн Вишеградської групи у 2014–2025 рр. – це не лише криза співпраці, а й переосмислення Центральної Європи як простору між європейськими цінностями й геополітичними викликами. Подальше майбутнє В4 залежатиме

[49] Корнійчук М. & Матвійчук А. (2023). Вказ. пр., с. 83-85.
[50] Antypova O. (2023). Strategic communications as a component of state information security. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs.* 13(1), pp. 44–52; Pavić A. & Beriša H. (2025). Strategic communications: Theory and development. *Nacionalni interes – časopis za nacionalna i državna pitanja 2025*. Vol. 51, Iss. 2, pp. 125.
[51] Ušiak J. (2024). Вказ. пр., с. 15.
[52] Helwig N. (2023). Вказ. пр., с. 496.

від здатності її держав подолати політичний популізм, відновити довіру всередині групи та виробити нову спільну стратегію в межах ЄС і НАТО.

Таким чином, представлена робота демонструє, що Вишеградська група вступила у період глибокої структурної перебудови. Війна в Україні не лише порушила баланс між прагматизмом і солідарністю, але й відкрила простір для нової моделі центральноєвропейської співпраці – такої, що ґрунтується не на формальних гаслах, а на спільному розумінні безпеки, свободи та геополітичної відповідальності.

Список джерел

1. Княжицький М. (2023). Вишеградська група – це минуле, чи також і майбутнє? *Главком.* 6 вересня. Доступно за: https://glavcom.ua/columns/mknyazhitsky/vishehradska-hrupa-tse-minule-chi-takozh-i-majbutnje-954691.html (Дата перегляду 14.08.2025).

2. Корнійчук М. & Матвійчук А. (2023). Держави Вишеградської групи в умовах нових безпекових викликів внаслідок російсько-української війни. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 11, с. 70-90. https://doi.org/10.31866/2616-745X.11.2023.278430.

3. Костіна І. (2024). У Вишеградській четвірці чехи найменше підтримують швидкий вступ України в ЄС. *Європейська Правда.* 28 червня. Доступно за: https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/06/28/7189119/ (Дата перегляду 21.08.2025).

4. Марчук М. & Круглюк І. (2025). Європейська безпека в контексті російсько-української війни: глобальний і регіональний виміри. *Вісник Прикарпатського університету.* Серія: Політологія. № 21, с. 178-185. https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-21-21.

5. Оберенко О. (2024). Яка роль Польщі в інтеграції України до ЄС? Підсумки XVI Форуму «Україна-Польща». *Відродження*. 25 червня. Доступно за: https://www.irf.ua/yaka-rol-polshhi-v-integracziyi-ukrayiny-do-yes-pidsumky-xvi-forumu-ukrayina-polshha/ (Дата перегляду 06.08.2025).

6. Савельєв Є. В., Куриляк В. Є., Лизун М. В., Ліщинський І. О. (2019). Концепція «Вишеградська четвірка + Україна»: реальність і перспективи. *Вісник економічної науки України*. № 1 (36), с. 115–121. Доступно за: https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/151649 (Дата перегляду 27.08.2025).

7. Antypova O. (2023). Strategic communications as a component of state information security. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs.* 13(1), pp. 44–52. https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/1.2023.44.

8. Baranowski M. (2024). Forces of energy welfare in Central Europe: The Russian war in Ukraine as a game changer. *Hungarian Geographical Bulletin.* 73(1), pp. 89-101. https://doi.org/10.15201/hungeobull.73.1.6.

9. Cieślak E. (2024). Armed Forces of the Republic of Poland in NATO. Reflections from a perspective of a quarter of a century. *Bezpieczeństwo Narodowe.* 44(1), pp. 57-90. https://doi.org/10.59800/bn/187300.

10. Dębiec K. (2022). Slovakia: Strategic Dilemmas Following the Russian Invasion of Ukraine. *OSW Commentary.* No. 445. Available from: https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/OSW_Commentary_445.pdf (Accessed 24 August 2025).

11. Fawn R. & Drobysh I. (2023). Visegrad and Ukraine since Maidan 2013–2014 and the Russian Invasion of 2022. *Europe-Asia Studies*. 2023. Vol. 75. No. 10, pp. 1–25. https://doi.org/10.1080/09668136.2023.2197180.

12. Gotkowska J. & Maślanka Ł. (2025). A Strategy for Europe from National Perspectives: Poland. *German Council on Foreign Relations (DGAP) Memo*. No. 23. (March 2025). Berlin. Available from: https://www.dgap.org/en/research/publications/strategy-europe-national-perspectives-poland (Accessed 28 August 2025).

13. Guennoun Y. (2025). The Visegrád Group and the War in Ukraine: From Veto Bloc to Void. *Politics & Security*. 13(3), pp. 35–45. https://doi.org/10.54658/ps.28153324.2025.13.3.pp.35-45.

14. Hebda W. & Mišík M. (2024). In Search of Energy Security: Nuclear Energy Development in the Visegrad Group Countries. *Energies*. 17(21), p. 5390. https://doi.org/10.3390/en17215390.

15. Helwig N. (2023). Culture shock: The EU's foreign and security policy and the challenges of the European Zeitenwende. *Z Politikwiss*, 33, pp. 487–497. https://doi.org/10.1007/s41358-023-00352-8.

16. Iwański T. & Sadecki A. (2018). Ukraine–Hungary: the intensifying dispute over the Hungarian minority's rights. *OSW Commentary*. № 280. Available from: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2018-08-14/ukraine-hungary-intensifying-dispute-over-hungarian-0 (Accessed 29 August 2025).

17. Juncos A. & Pratt S. (2025). A pragmatist theory of power: understanding the EU's transformation and security response to Russia's war in Ukraine. *Comparative European Politics*. Vol. 23, pp. 652-670. https://doi.org/10.1057/s41295-025-00417-8.

18. Kaniok P. & Hloušek V. (2025). Visegrad Four as an institution in times of EU crises. *European Politics and Society*. https://doi.org/10.1080/23745118.2025.2488815.

19. Marcinkowski T., Sikorski J., Vomlela L. (2024). The sense of security in the face of the war in Ukraine. Comparative study of Poland and the Czech Republic. *Eastern Journal of European Studies*. 15 (SI), pp. 292-316. https://doi.org/10.47743/ejes-2024-SI14.

20. Pavić A. & Beriša H. (2025). Strategic communications: Theory and development. *Nacionalni interes – časopis za nacionalna i državna pitanja 2025*. Vol. 51. iss. 2, pp. 107-129. https://doi.org/10.5937/nint51-58670.

21. Ratti L. (2023). NATO and the CSDP after the Ukraine War: The End of European Strategic Autonomy? *Canadian Journal of European and Russian Studies*. 16(2), pp. 73–89. https://doi.org/10.22215/cjers.v16i2.4150.

22. Ušiak J. (2024). Navigating new waters: Russian military aggression on Ukraine and effects on the Visegrad Group (V4). *UNISCI Journal*. No. 66 (2024), pp. 9-25. http://dx.doi.org/10.31439/UNISCI-208.

23. Višňovský R. (2020). Visegrad Group and Relations with Russia, *Vestnik RUDN. International Relations*. 20(2), pp. 347-355. https://doi.org/10.22363/2313-0660-2020-20-2-347-355.

24. Żuk Piotr & Żuk Paweł (2022). Prosumers in action: the analysis of social determinants of photovoltaic development and prosumer strategies in Poland. *International Journal of Energy Economics and Policy* 12 (4). pp. 294-306. https://doi.org/10.32479/ijeep.13124.

References

1. Kniazhytskyi M. (2023). Vyshehradska hrupa – tse mynule, chy takozh i maibutnie? *Hlavkom.* 6 veresnia. Available from: https://glavcom.ua/columns/mknyazhitsky/vishehradska-hrupa-tse-minule-chi-takozh-i-majbutnje-954691.html (Accessed 14 August 2025).

2. Korniichuk M. & Matviichuk A. (2023). Derzhavy Vyshehradskoi hrupy v umovakh novykh bezpekovykh vyklykiv vnaslidok rosiisko-ukrainskoi viiny. *Mizhnarodni vidnosyny: teoretyko-praktychni aspekty*. 11, s. 70-90. https://doi.org/10.31866/2616-745X.11.2023.278430.

3. Kostina I. (2024). U Vyshehradskii chetvirtsi chekhy naimenshe pidtrymuiut shvydkyi vstup Ukrainy v YeS. *Yevropeiska Pravda.* 28 chervnia. Available from: https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/06/28/7189119/ (Accessed 21 August 2025).

4. Marchuk M. & Kruhliuk I. (2025). Yevropeiska bezpeka v konteksti rosiisko-ukrainskoi viiny: hlobalnyi i rehionalnyi vymiry. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Seriia: Politolohiia.* № 21, s. 178-185. https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-21-21.

5. Oberenko O. (2024). Yaka rol Polshchi v intehratsii Ukrainy do YeS? Pidsumky XVI Forumu «Ukraina-Polshcha». *Vidrodzhennia.* 25 chervnia. Available from: https://www.irf.ua/yaka-rol-polshhi-v-integracziyi-ukrayiny-do-yes-pidsumky-xvi-forumu-ukrayina-polshha/ (Accessed 06 August 2025).

6. Saveliev Ye. V., Kuryliak V. Ye., Lyzun M. V., Lishchynskyi I. O. (2019). Kontseptsiia «Vyshehradska chetvirka + Ukraina»: realnist i perspektyvy. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*. № 1 (36), s. 115–121. Available from: https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/151649 (Accessed 27 August 2025).

7. Antypova O. (2023). Strategic communications as a component of state information security. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs.* 13(1), pp. 44–52. https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/1.2023.44.

8. Baranowski M. (2024). Forces of energy welfare in Central Europe: The Russian war in Ukraine as a game changer. *Hungarian Geographical Bulletin.* 73(1), pp. 89-101. https://doi.org/10.15201/hungeobull.73.1.6.

9. Cieślak E. (2024). Armed Forces of the Republic of Poland in NATO. Reflections from a perspective of a quarter of a century. *Bezpieczeństwo Narodowe.* 44(1), pp. 57-90. https://doi.org/10.59800/bn/187300.

10. Dębiec K. (2022). Slovakia: Strategic Dilemmas Following the Russian Invasion of Ukraine. *OSW Commentary*. No. 445. Available from: https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/OSW_Commentary_445.pdf (Accessed 24 August 2025).

11. Fawn R. & Drobysh I. (2023). Visegrad and Ukraine since Maidan 2013–2014 and the Russian Invasion of 2022. *Europe-Asia Studies*. 2023. Vol. 75. No. 10, pp. 1–25. https://doi.org/10.1080/09668136.2023.2197180.

12. Gotkowska J. & Maślanka Ł. (2025). A Strategy for Europe from National Perspectives: Poland. *German Council on Foreign Relations (DGAP) Memo*. No. 23. (March 2025). Berlin. Available from: https://www.dgap.org/en/research/publications/strategy-europe-national-perspectives-poland (Accessed 28 August 2025).

13. Guennoun Y. (2025). The Visegrád Group and the War in Ukraine: From Veto Bloc to Void. *Politics & Security*. 13(3), pp. 35–45. https://doi.org/10.54658/ps.28153324.2025.13.3.pp.35-45.

14. Hebda W. & Mišík M. (2024). In Search of Energy Security: Nuclear Energy Development in the Visegrad Group Countries. *Energies*. 17(21), p. 5390. https://doi.org/10.3390/en17215390.

15. Helwig N. (2023). Culture shock: The EU's foreign and security policy and the challenges of the European Zeitenwende. *Z Politikwiss*, 33, pp. 487–497. https://doi.org/10.1007/s41358-023-00352-8.

16. Iwański T. & Sadecki A. (2018). Ukraine–Hungary: the intensifying dispute over the Hungarian minority's rights. *OSW Commentary*. № 280. Available from: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2018-08-14/ukraine-hungary-intensifying-dispute-over-hungarian-0 (Accessed 29 August 2025).

17. Juncos A. & Pratt S. (2025). A pragmatist theory of power: understanding the EU's transformation and security response to Russia's war in Ukraine. *Comparative European Politics*. Vol. 23, pp. 652-670. https://doi.org/10.1057/s41295-025-00417-8.

18. Kaniok P. & Hloušek V. (2025). Visegrad Four as an institution in times of EU crises. *European Politics and Society*. https://doi.org/10.1080/23745118.2025.2488815.

19. Marcinkowski T., Sikorski J., Vomlela L. (2024). The sense of security in the face of the war in Ukraine. Comparative study of Poland and the Czech Republic. *Eastern Journal of European Studies*. 15 (SI), pp. 292-316. https://doi.org/10.47743/ejes-2024-SI14.

20. Pavić A. & Beriša H. (2025). Strategic communications: Theory and development. *Nacionalni interes – časopis za nacionalna i državna pitanja 2025*. Vol. 51. iss. 2, pp. 107-129. https://doi.org/10.5937/nint51-58670.

21. Ratti L. (2023). NATO and the CSDP after the Ukraine War: The End of European Strategic Autonomy? *Canadian Journal of European and Russian Studies*. 16(2), pp. 73–89. https://doi.org/10.22215/cjers.v16i2.4150.

22. Ušiak J. (2024). Navigating new waters: Russian military aggression on Ukraine and effects on the Visegrad Group (V4). *UNISCI Journal*. No. 66 (2024), pp. 9-25. http://dx.doi.org/10.31439/UNISCI-208.

23. Višňovský R. (2020). Visegrad Group and Relations with Russia, *Vestnik RUDN. International Relations*. 20(2), pp. 347-355. https://doi.org/10.22363/2313-0660-2020-20-2-347-355.

24. Żuk Piotr & Żuk Paweł (2022). Prosumers in action: the analysis of social determinants of photovoltaic development and prosumer strategies in Poland. *International Journal of Energy Economics and Policy* 12 (4). pp. 294-306. https://doi.org/10.32479/ijeep.13124.

Стаття надійшла / Received: 30.08.2025
Схвалено / Accepted: 10.12.2025